

OHJEET ESITELMIEN TEKOON

Luokka jaetaan kahdeksaan (8) ryhmään. Jokainen ryhmä saa oman kysymyslomakkeen, joka liittyy Ahvenanmaan itsehallinnon 100-vuotismateriaaliin verkossa. Vastauksia ja lisätietoa voi joutua etsimään muualtakin, lisäksi lomakkeilla on qr-vinkkejä tiedon lähteille. Vastaukset kirjataan erillisille papereille. Ryhmä jakaa tehtäviä keskenään. Tavoitteena on työn päätteeksi suullisena esityksenä esitellä ryhmän vastuujankohta kysymysten avulla muulle luokalle. Vastaukset kirjataan sellaiseen muotoon, että kuulijat saavat käsityksen tapahtumien kulusta. Tästä tiedostosta löydät ohjeelliset vastaukset kysymyksiin.

VASTAUKSET

RYHMÄ 1: Vuosi 1917

Taustaa

1. Mikä oli Oolannin sota? (Kts. Ahvenanmaa ja Oolannin sodan päättyminen) – Vuosina 1854–1856 käyty sota Suomen rannikolla. Osapuolina Ranska, Britannia ja Venäjän keisarikunta.
2. Mitä Bomarsundin linnoitukselle tapahtui? – Britit pommittivat ja tuhosivat sen sodan päätteeksi.

Vuosi 1917

Ahvenanmaalainen separatismi

3. Mitä se tarkoittaa? – Ahvenanmaalaiset halusivat irrottautua emämaastaan Suomesta.
4. Mitä sen taustalla on? - Suomi näytti olevan ajautumassa sisäpoliittiseen kaaokseen ja josta voisi olla tuloksena hyvin suomalaisnationalistinen valtakunta tai sosialistinen järjestelmä. V. pidettiin laaja kokous, jossa aisa nostettiin esille.

Adressi ”jälleenyhdistymisestä”

5. Mistä siinä oli kyse? – Ahvenanmaan liittämisestä Ruotsiin, niin kuin oli ollut ennen Suomen sodan seurauksia ennen vuotta 1809, kun Suomi oli Ruotsin vallan alainen.
6. Kuinka paljon sitä puoltaneeseen adressiin saatiin nimiä? – 7146 allekirjoitusta

Julius Sundblom ja Carl Björkman

7. Keitä he olivat? – He olivat maakuntapäivien puheenjohtaja ja nimismies Ahvenanmaalta.
8. Miten he liittyvät Ahvenanmaahan? – He olivat jälleenyhdistämishankkeen keulahahmoja.

Suomen itsenäistyminen

9. Milloin Suomi itsenäistyi? -Eduskunta hyväksyi itsenäisyysjulistuksen 6.12.1917.
10. Miten itsenäisyyteen suhtauduttiin Ahvenanmaan kysymyksen yhteydessä? (Kts. myös v. 1919, 1921–22) – Suomea pidettiin epävakana valtiona.

Venäjän ja Saksan intressit Ahvenanmaahan

11. Mistä syystä Venäjä oli kiinnostunut Ahvenanmaasta? – Venäjän Väliaikaisen hallituksen ollessa vallassa kyse oli suurvaltojen silmissä Venäjän sisäisestä asiasta, ja saaret olivat fyysisestikin venäläisen sotaväen hallussa. Neuvosto-Venäjä ei tehnyt varauksia Ahvenanmaan suhteen tunnustaessaan Suomen itsenäisyyden, mutta ei myöskään aikonut tunnustaa saarten osalta mitään kansainvälisiä turvallisuussopimuksia, joissa se ei olisi itse mukana.

12. Miten Saksa oli Ahvenanmaasta kiinnostunut? – Sen pitkän tähtäyksen tavoite oli ollut houkuttaa Ruotsia maailmansotaan keskusvaltojen puolelle, ja yhtenä houkuttimena oli ollut luvata Ahvenanmaata palkinnoksi.

13. Miten Ruotsi reagoi? – Ruotsi ei kuitenkaan halunnut vaarantaa puolueettomuuttaan.

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 2: Vuosi 1918

Ruotsin ”humanitäärinen miehitys” Ahvenanmaalla

1. Mikä se oli, ja mitä humanitäärinen tarkoittaa? – Ruotsi miehitti Ahvenanmaan saaret 13.2. taistelujen estämiseksi ja ahvenanmaalaisten pelastamiseksi.
2. Mitä merkitsi fraasi ” Ahvenanmaa on revolveri Tukholman ohimolla”? – Suurvallan läheisyyttä ja uhkaa.
3. Mikä oli Ahvenanmaalaisten kanta interventioon? –Se oli heidän mielestään tervetullut interventio.
4. Mitä suomessa asiaan suhtauduttiin? – Sitä pidettiin suvereenisuuden loukkauksena, ja todellisina tavoitteina pidettiin saaren valtaamista itselleen.

Sisällissota

5. Mikä se oli? – Suomessa senaatin asevoimat eli valkoiset, ja sitä vastaan kapinoivat Suomen kansanvaltuuskunnan joukot eli punaiset sotivat.
6. Milloin sitä käytiin? –27.1.–15.5.1918.
7. Miten tilanne Ahvenanmaalla eteni? –Sisällissodan alkaessa saarten sotilaallisesta herruudesta kilpaili useita voimia. Saarilla oli runsaasti venäläistä sotaväkeä, jonka vallankumouksellista henkeä pidettiin vaarana. Punaisten ottaessa vallan Etelä-Suomessa Ahvenanmaa jäi venäläisten ja punakaartin haltuun, ja valkoisten puolelta sotilaallinen retkikunta, noin 500 miestä, eteni saariston kautta Ahvenanmaalle ottaakseen sen haltuunsa. Ruotsalaiset myötäilivät neuvotteluissa venäläisiä ja lopulta riisuiivat aseista laillisen hallituksen joukot eli valkoisten retkikunnan.

Suomen ja Ruotsin eriävät näkemykset

8. Mikä oli Suomen kanta Ahvenanmaan kysymykseen? – Oli kansainvälisesti ja laissa tunnustettu, että Ahvenanmaa oli aina kuulunut historiallisesti Suomeen. Ahvenanmaa oli liitetty Suomen mukana vuonna 1809 Venäjään, ja kun Suomi sai itsenäisyydentunnustukset, ei kukaan esittänyt vastalauseita.
9. Mikä oli Ruotsin kanta Ahvenanmaan kysymykseen? - Ruotsi ja ahvenanmaalaiset puolestaan tulkitsivat, että Ahvenanmaata ei ollut liitetty Venäjään Suomen osana, vaan molemmat liitettiin Venäjään toisistaan erillisinä osina. Pääperusteluna Ruotsiin liittämislle oli ahvenanmaalaisten selkeästi ilmaisema tahto.

11.11.1918 klo 11

10. Mitä tapahtui? – Maailmansota päättyi.

11. Milloin 1. maailmansotaa käytiin, ja ketkä olivat sen osapuolia? – 1914–1918

12. Miten Ahvenanmaan tilanne suhteutuu siihen? - Venäjä siirsi Ahvenanmaalle sotaväkeä estääkseen vihollisen maihinnousua, vaikka vuoden 1856 oli solmittu linnoittamattomuussopimus.

Vuoden tapahtumat ja niiden merkitys itsehallinnon kannalta

13. Tiivistä vuoden tapahtumien eteneminen itsehallinnon näkökulmasta. -Ruotsin miehitys sisällissodan vallitessa ”humanitarisena toimenpiteenä”, ja tavoite liittää saaret itseensä. Suomi piti suvereenisuutensa loukkauksena. Ahvenanmaalaiset pitivät interventiota tervetulleena. Saksan joukot otti saaret haltuunsa. Ruotsi perääntyy suurvallan tieltä. Suomi vahvistaa ja perustelee näkemystään saarten kuulumisesta Suomeen. Ruotsi ja Ahvenanmaa kuitenkin eri mieltä.

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 3: Vuosi 1919

Alkutilanne vuonna 1919

1. Miten Ahvenanmaan ja Ruotsin tilanne eteni? – Ahvenanmaalaisten pyrkimys liittyä Ruotsiin aktivoitui uudelleen. Tilanne oli sen kannalta hyvä, koska voittajavaltioiden sodanpäämäärä oli kansojen itsemäärämisoikeus.

2. Kerro, mitä merkitsi tekstissä esiin tuotu ”Saksan romahtaminen”. – Saksa julistettiin Versaillesin rauhassa yksin syylliseksi sotaan, ja rauha oli sille ”häpeärauha”. Sille määrättiin tiukat aserajoitukset.

3. Miten Suomeen suhtauduttiin ja mitkä olivat siihen perusteluita (selvitä ainakin 2 asiaa)? -Suomen asemaa heikensi maine Saksan liittolaisena. Sillä ei myöskään ollut vielä useampien voittajavaltioiden tunnustusta itsenäisyydelleen.

Kuvaile Suomen ja Ahvenanmaan suhteita seuraaviin maihin:

4. Britannia? – Suomi sai tunnustuksen itsenäisyydelle.

5. Ranska? – Suomi kaipasi elintarvikeapua sieltä.

6. Saksa? – Suomen suhde Saksaan heikensi Suomen asemaa.

Ruotsin tavoitteet Ahvenanmaata kohtaan v. 1919

7. Mitä tapahtui? – Kun Saksa romahti, se aktivoi ruotsalaiset uudelleen Ahvenanmaan kysymyksessä.

8. Mistä Ruotsi sai näkemykselleen tukea? – Ranska tuki Ruotsia.

9. Miten Pariisin rauhankonferenssi liittyi asiaan? – Ruotsi ja Ahvenanmaa vetosi siihen, mutta rauhankonferenssissa katsottiin, ettei siellä oteta kantaa, koska Suomi ja Ruotsi eivät olleet maailmansodan osapuolia.

10. Mikä se on? – Pariisin rauhankonferenssi neuvotteli ensimmäiset rauhansopimukset yhdysvaltojen ja ympärysvaltojen välille ensimmäisen maailmansodan jälkeen.

Suomen näkemyksiä

11. Miksi Suomen piti käsitellä Ahvenanmaan kysymystä sisäisenä asiana? – Koska se ei ollut maailmansodan osapuoli ja ulkopuolinen asiaan kajoaminen rikkoisi sen suvereenisuutta.
12. Miksi Suomen asema vahvistui? – Se sai tunnustuksen itsenäisyydelleen Britanniasta ja Yhdysvalloista. Länsivallat alkoivat kohdella Suomea eri tavalla vakiintuneena valtioina kuin muita Venäjältä irtautuneita pieniä maita.
13. Millainen Suomen päätös oli saariryhmän luovuttamiseen liittyen? – Suomessa oltiin yksimielisiä, siitä ettei kansojen itsemääräämisoikeutta voitu soveltaa Ahvenanmaahan.

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 4: Vuosi 1920

Itsehallintolaki

1. Mitä se sisälsi aluksi? – Turvasi ruotsin kielen aseman.
2. Mitä siitä ajateltiin Ahvenanmaalla? – Mikään itsehallinto ei tyydyttänyt ahvenanmaalaisia.
3. Miten Ahvenanmaalla toimittiin? – Sieltä käsin tavoiteltiin edelleen Ruotsiin liittymistä. Maakuntapäivät lähettivät 30-henkisen lähetystön tapaamaan Ruotsin kuningasta ja hallitusta ja neuvottelemaan toimenpiteistä, esittäen itse yhtenä vaihtoehtona Ahvenanmaan itsenäisyysjulistusta.
4. Mitä kerrotaan Rafael Erichistä? – Hän oli Suomen pääministeri, joka meni esittelemään Ahvenanmaalle itsehallintolakia kehnoin seurauksin.

Åland -lehti

5. Miten Åland -lehti tuodaan tekstissä esille? – Åland-lehti ehdotti erillistä Ahvenanmaan kansalliskokousta päättämään maakunnan kohtalosta.
6. Mikä lehti se on? – Ahvenanmaan vanhin sanomalehti.
7. Kuka sen perusti ja milloin? – Julius Sundblom 1891.

Suomalaiset reagoivat

8. Miksi Suomen oli reagoitava? – Suomi vetosi lakiin, ja muu olisi merkinnyt antautumista.
9. Mitä Sundblomille ja Björkmanille tapahtui? – Heidät pidätettiin maanpetoksesta.
10. Keitä he olivat? (Kts. myös v. 1917) – Ahvenanmaalaisen separatismien johtohahmoja.

Suomi ja Ruotsi

11. Mitä Suomen sotaministeriö teki? – Suomen sotaministeriö lisäsi Ahvenanmaalle yhden pataljoonan, ja rannikkopuolustuksen päällikkö sai toimintaohjeet Ruotsin kanssa käytävän sodan varalta.
12. Millä tavalla Ruotsi luotti diplomatiaan? – Sillä ei ollut aikomusta sotilaalliseen toimintaan, vaan se luotti diplomaattiaan, jossa se katsoi olevansa etevämpi kuin Suomi.

13. Mikä oli Tarton rauhansopimus, ja miten se suhteutuu Ahvenanmaan kysymykseen? – Sopimus sinetöi Suomen ja Venäjän pitkän eroprosessin. Se vaati Suomelta enemmän huomiota kuin Ahvenanmaan kysymys.

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 5: Vuodet 1921–1922

Kansainliiton näkemyksiä Suomen ja Ruotsin kiistassa

1. Miten Kansainliiton juristikomissio näki asian? – Komissio otti lähtökohdaksi Ruotsin ja ahvenanmaalaisten markkinoima näkemyksen, jonka mukaan Suomi oli itsenäistymisvaiheessaan ollut vasta muodostumassa oleva valtio Suomi, ei autonomisen Suomen jatkumo.
2. Millainen kanta painoi päätöksenteossa, ja millä perusteilla? – Itsenäinen Suomi oli autonomisen Suomen jatkumo, vuonna 1809 ei ollut Suomen ja Ahvenanmaan välillä eroja liittämässä Venäjään, ja joka tapauksessa merkittävintä oli, että saaret olivat kuuluneet Suomelle vuodesta 1809 alkaen. Myös itsenäisen valtion de jure -tunnustukset oli annettu suuriruhtinaskunnan sanojen mukaan. Sitä paitsi Ahvenanmaa oli kuulunut Ruotsinkin vallan aikana Turun hallintoon.

Kansainliitto

3. Mikä Kansainliitto on? – Järjestö, joka perustettiin vuonna 1920.
4. Ketkä sen perusti? – 1. maailman sodan voittaneet valtiot.
5. Miksi se perustettiin? Mikä oli sen tavoite? – Aseista riisuminen, kansojen välisen yhteistyön edistäminen, tavoitteenaan maailmanrauha.
6. Milloin Suomi on liittynyt sen jäseneksi? Samana vuonna liittyi muitakin valtioita, mitkä? – Suomi liittyi vuonna 1920, ja saman vuonna liittyi myös Itävalta, Bulgaria, Costa Rica, Luxemburg ja Albania.
7. Mitä tapahtui v. 1944? – Suomi erosi Kansainliitosta.

Ahvenanmaan pitkälle menevä itsehallinto

8. Mitä Suomelta edellytettiin Ahvenanmaan itsehallintoon liittyen? – Ruotsi määräytyi ainoaksi hallinnon kieleksi, ja kotiseutu-oikeuden jääminen saarelaisten itsensä määrättäväksi teki käytännössä mahdottomaksi muuttaa vallitsevaa tilannetta – etenkin kun tiedettiin, että Ahvenanmaa voisi vedota kansainvälisiin takeisiin asemansa turvaksi.
9. Mitä suomalaisnationalistit ajattelivat tästä ja miksi? – Ahvenanmaan itsehallinnon laajuus ja täydellinen ruotsinkielisyys olivat kova pala monille suomalaisnationalisteille. Monet heistä kokivat, että suomenkielisillä ei ollut Ahvenanmaalla käytännössä mitään oikeuksia.
10. Miten asia ratkaistiin ja miten ratkaisuun päädyttiin? – Lopputulos hyväksyttiin pitkän hampain, koska kieltäytyminen olisi vaarantanut saariryhmän säilyttämisen Suomen yhteydessä. Se olisi myös vahingoittanut Suomen kansainvälistä mainetta nuorelle valtioille elintärkeiden maiden silmissä.
11. Mitä Ahvenanmaalla tästä ajateltiin? – Ahvenanmaalla päätös oli otettu katkerasti vastaan. Itsehallinto ei ollut se, mitä oli tavoiteltu. Tarvittiin paljon aikaa, ennen kuin itsehallinto alkoi näyttää positiiviselta saavutukselta.

Ahvenanmaan demilitarisointi ja neutralisointi

12. Mitä ne tarkoittavat? – **Miehittämättömyyttä ja puoluettomuutta.**

13. Miten vuoden 1856 sopimus liittyy tähän? – **Pariisin rauhansopimuksessa säädettiin, että Venäjä pitää Ahvenanmaan miehittämättömänä.**

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 6: Vuodet 1923–1944

Keitä olivat

1. Julius Sundblom? (Kts. myös 1917 ja 1919) – **Maakuntakäräjien puhemies.**

2. Carl Björkman? – **Maakuntaneuvos.**

3. Lars Wilhelm Fagerlund? – **Epävirallisen Ahvenanmaan komitean jäsen.**

4. Mihin kulminoitui Sundblomin ja Björkmanin väliset suhteet vuonna 1935? – **Björkmanin murhayritykseen.**

Ahvenanmaa ja Suomen valtiovalta

5. Millaiset olivat Ahvenanmaan maakuntahallituksen suhteet Suomen valtiovaltaan? – **Ne olivat nuivat, koska vuonna 1922 hyväksytty itsehallinnon takaama laki ei tyydyttänyt ahvenanmaalaisia.**

6. Mistä syystä näin kerrotaan olleen? – **Koska Ahvenanmaa koki että Suomen Korkein oikeus hylkäsi useita maakuntalakiesityksiä ja hallintoalojen siirtyminen valtiolta Ahvenanmaan maakunnalle eteni hitaasti.**

Elämää Ahvenanmaalla

7. Millaisia elinkeinoja Ahvenanmaalla pääosin harjoitettiin? – **Maanviljely, kalastus ja merenkulku.**

8. Mitä tapahtui lisäksi kesäisin? – **Matkailu ja turismi kasvoi.**

9. Kuka oli Gustaf Eriksson? – **Ahvenanmaalainen merikapteeni ja laivanvarustaja, joka kuljetti purjelaivoilla rahtia.**

10. Mikä kuva on hänen kotipaikkakuntansa vaakunassa? – **Lemlandin vaakunassa on kuvattuna 1300 -luvulla rakennettu kappeli.**

Talvisota

11. Millainen yhteinen suunnitelma Suomen ja Ruotsin sotilaspiireillä oli hetken aikaa? – **Suomen ja Ruotsin sotilaspiirit olivat, Euroopan kiristyvistä tilanteesta huolestuneiden hallitustensa toimeksiannosta, laatineet suunnitelman Ahvenanmaan eteläosan varustamisesta linnoituksin, saariryhmän puolustuksesta yhteisin asevoimin ja väliaikaisesta ahvenanmaalaisien asevelvollisuudesta**

12. Miksi Ruotsi perääntyi? – **Neuvostoliiton vastalauseen vuoksi.**

13. Millaisia sotatoimia Ahvenanmaa koki? – **Muutamia pommituksia ja merialueiden miinotuksia.**

Neuvostoliitto

14. Mitä Molotov määräsi 27.6.1940? – **Neuvostoliitolle oikeuden osallistua Ahvenanmaan linnoittamiseen.**

15. Mitä Neuvostoliitto rakensi Maarianhaminaan ja miksi? – Se rakensi konsulaatin, josta käsin voidaan valvoa 21.10.1940 allekirjoitettua demilirisatiosopimusta.
16. Mitä jatkosodan syttyessä tapahtui Ahvenanmaalla? – Suomalaiset joukot ahvenanmaalaisten avulla ryhtyivät rakentamaan linnoitusta.
17. Mikä oli ns. Tanne West -suunnitelma? – Saksan suunnittelema hyökkäys Ahvenanmaalle, jonka avulla se halusi saada Suomenlahden valtaansa.

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 7: Vuodet 1945–1980

Suomi intressien ristipaineessa

1. Mitä Suomen rauhanvaltuuskunta harkitsi Moskovassa? – Ahvenanmaan luovuttamista Porkkalan sijasta Neuvostoliitolle.
2. Millainen ehdotus oli Julius Sundblomilla Ahvenanmaan varalle? – Ahvenanmaan siirtämistä Ruotsille.
3. Millaiseen ratkaisuun rauhanneuvotteluissa päädyttiin? – Vuoden 1940 demilitarisatiosopimuksen palauttamiseen.

Itsehallinnon uudistaminen

4. Ketkä olivat Ahvenanmaan itsehallinta-lakia säätelevät osapuolet? – Suomen eduskunta ja Ahvenanmaan maakäräjät.
5. Milloin uusi laki hyväksyttiin? – 1951
6. Mitä kotipaikkaoikeus rajoittaa? – Rajoittaa ulkopaikkakuntalaisten oikeuksia.
7. Millaisin perusteluin Ahvenanmaan lipun värit valikoituivat? – Niissä on Suomen vaakunan värit punainen ja keltainen. Ensimmäinen vaihtoehto, jossa oli pelkästään Ruotsin lipun värit, ei kelvannut J. K. Paasikivelle.

Sotien jälkeinen aika

8. Miksi sotien jälkeen muutettiin laajalti Ruotsiin myös Ahvenanmaalta? – Ruotsin elintaso houkutti, ja Ahvenanmaalla ei meinannut riittää töitä.
9. Mihin tarpeisiin vastasi Viking ja Eckerö -varustamot? – Merenkulku-ala toi työpaikkoja, kun esim. autolauttaliikenne ja matkailu lisääntyi.
10. Millainen oli Grängesberg -yhtiön hanke vuonna 1968? – 1200 mökin suurhanke, joka kaatui.

Muutoksia

11. Mikä oli Projekt-77 -hanke, ja mihin se johti? – Ahvenanmaan johtohahmot kääntyivät Kekkonen puoleen erimielisyyksissä, ja hanke syntyi. Se tavoite oli rakentaa maakunnan hallinnolle ja maakuntakäräjille talo. Monumentaalinen Självstyrelsegården -talo valmistui v. 1978.
12. Mikä on Pohjoismaiden neuvosto? - Pohjoismaiden parlamentaarikkojen ja hallitusten yhteistyöfoorumi. Ahvenanmaa sai edustajan sinne v. 1970.

13. Miten Nya Åland -lehti uudisti Ahvenanmaan tiedonvälitystä? – Sillä oli esimerkiksi suopeampi suhtautuminen muuhun Suomeen, kuin aikaisempaa monopoliasemaa pitäneellä Åland -lehdellä.

+ Pohdintatehtävä

RYHMÄ 8: Vuosi 1980 –

Kohti Euroopan Unionia

1. Milloin uusi itsehallintolaki astui voimaan? – V. 1993
2. Miksi Ahvenanmaa vaati poikkeusjärjestelyjä Euroopan Unionilta? – Se vaati varutamoille elintärkeän verottoman myynnin jatkamisen lupaa.
3. Mitä valtion toimintoja on siirtynyt maakunnalle Ahvenanmaalla? – postilaitos, yleisradiotoiminta ja monet sosiaalialan toiminnot.

Uusia kysymyksiä

4. Milloin Suomi liittyi Euroopan Unioniin? Miten äänet jakautuivat? – 1.1.1995. Jaa 152, ei 45, tyhjä 1.
5. Miten Ahvenanmaalla äänestettiin? – 73,6% puolsi liittymistä.
6. Miksi Ahvenanmaalla ei ole edustajaa EU-parlamentissa? – Koska sen väestömäärä on niin pieni.
7. Millainen uusi tavoite liittyy Ahvenanmaan itsehallintolain uudistukseen? – Muun Suomen verotuksesta irrallinen verotusoikeus.

Rauhan saari rauhan meressä

8. Mikä on Ålandsexemplet? – Ahvenanmaan kiistan ratkaisua ja sitä seurannutta itsehallintoa on ryhdytty markkinoimaan rauhanomaisena kriisien ratkaisumallina muualle maailmaan.
9. Mikä on ja mitä tekee Ålands fredsinstitut? – Ahvenanmaan rauhaninstituutti on tutkimuslaitos, joka tavoittelee käytäntöjä rauhan edistämiseksi. Se on erikoistunut itsehallintomuotoihin, vähemmistökysemyksiin, demilitarisatioon ja konfliktinhallintaan.

Ahvenanmaalaista kulttuuria (seuraavat oppilaan tiedonhaun perusteella tehtyjen löytöjen mukaan)

10. Etsi tietoa ja esittele jokin ahvenanmaalainen perinne tai tapahtuma.
11. Kuvaile ahvenanmaalaista elinympäristöä, ilmastoa ja luontoa.
12. Etsi tietoa ahvenanmaalaisesta taiteilijasta, ja esittele hänet.
13. Löydätkö muita tunnettuja ahvenanmaalaisia?

+ Pohdintatehtävä